

Kmet, delavec
in obrtnik
na; bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Mesečna:
za celo leto Din 30'—
za pol leta „ 15'—
za inozemstvo
za celo leto Din 50'—
Inserati po tarifu. — Pis-
manim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirane
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsakdo vživa
vse sadove
svojege dela in
marljivosti!

Rokopis se ne vra-
šaje. — Plača in tózi
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava in v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
ntr. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Važna resolucija.

Pretekli teden so zborovali v Pragi zastopniki kmečkih organizacij vseh držav, ki so zastopane v Mednarodnem biro-u v Pragi. Na zaključni seji so sprejeli resolucijo, ki je velevažna tudi za slovenske kmete. Resolucija naglašja:

1. Ustanovitev kmečkih strank je potrebna v vseh državah.
2. Kmečke stranke morajo dobiti tak vpliv na vlado, zakonodajo in upravo, kakor jim pripada.
3. Potrebno je, da kmečke stranke sodelujejo v Mednarodnem agrarnem biro-u, ki je bil v to svrhu ustanovljen.
4. Kmečke stranke stoje izključno na temelju privatne lastnine.
5. Poljedelstvo, ki dobavlja človeštvu prehrano, sirovine in zdrave ter neizrabljene človeške sile, se mora na vsak način pospeševati.

6. Najvišji politični cilj kmetijskih strank je ohranitev miru med narodi. Pogoji za dosego miru pa je povišan vpliv kmeta v vladi in v zakonodajnih korporacijah. Moč kmeta je moč naroda.

V teh šestih točkah je obsežen kratko in jedrnato ves kmečki program. In kakor mora znati vsak kristjan svojih šest verskih resnic, tako bi moral znati tudi vsak kmet na pamet zgoraj naštetih šest kmečkih resnic!

To resolucijo so izdelali in soglasno sprejeli zastopniki vseh kmečkih strank, ki so bile zastopane na sestanku v Pragi. Pri nas sicer kmečke stranke nimamo več, ker so vse politične stranke razpuščene, toda kmetje so tukaj. Zato pa mora pri nas vsak posameznik, kateremu je kaj ležeče na prospehu in na procvitu kmečkega stanu, zgoraj omenjeno resolucijo tem bolj uvaževati.

Karel Mečič, generalni tajnik Mednarodnega agrarnega biroja:

Mednarodni agrarni biro.

Mednarodni agrarni biro je stara zamisel predsednika Švehla. Vsi oni, ki so z njim tesneje sodelovali, slišali so ga o njem govoriti in vedo, kako velik pomen je pripisoval ustanovitvi te institucije. V njegovi poslanici k zadnjemu kongresu češke kmetijske stranke je bil tako velik del posvečen MAB-u ali kakor so se mnogi navadili govoriti: agrarni internacionali, da se je pojavila celo domneva, da ni bila ta njegova izjava namenjena kongresu, temveč občenemu zboru kmečkih delegatov. Oni, ki so poznali pravo stanje stvari, so se tej domnevi samo nasmehili. Stvar je bila v bistvu druga. Anton Švehla je gradil MAB, kakor je samoobsebi razumljivo, v sporazumu z odločujočimi činitelji svoje stranke, toda, da tako rečem, ob izločitvi celokupne in torej tudi agrarne široke javnosti. Kdor ga pozna, ve, da mu taka taktika ugaja. Pred približno tremi leti mi je smehljaje pravil v Karlovih Varih: »Kar pojdite pred široko javnost naših ljudi in pravite jim o MAB-ju. Vsakdo vas bo presenečeno pogledal in rekel: MAB, kaj je to?« V resnici se v javnosti o tem biroju in o tem, kaj dela, popolnoma nič ni zvedelo. Njegov »bilten« (poročilo) je bil poznan in čitan daleč preko granice. To je Švehla želel, toda mislim, da ga ni nič manj veselilo, da je bil na ozemlju češke republike docela neznan. »V republiki nimate kaj delati.«

Ko je torej A. Švehla v svoji poslanici zadnjemu kongresu češke stranke toliko govoril o agrarni internacionali, niso bile te njegove besede namenjene seji MAB-ja, temveč res kongresu stranke. S tem je hotel, da tako rečem, predstaviti to institucijo širši agrarni publiki in tudi hotel že vnaprej prepričati nespornost, ki bi moglo iz tega nastati.

Pristopam torej k vprašanju, katero je, kakor sem že rekel, Švehla položil v usta naši široki kmetijski javnosti: Kaj je pravzaprav ta MAB?

Mednarodnih poljedelskih (zemeljskih) institucij je cela vrsta. MAB noče z njimi tekmovati. Nima namena delati ovire delovanju Mednarodne poljedelske komisije, ki prireja svetovnoznanne mednarodne poljedelske kongrese in je izvršila na polju znanstva in poljedelske tehnike delo, ki zasluži popolno spoštovanje. Ni njegov cilj, da bi se mešalo ali celo razdirajoč posegalo v delovanje Mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu, ki ga sestavljajo predstavniki vlad in ki vrši splošno priznano delo. Ne postavlja se niti zoper mednarodne strokovne poljedelske organizacije, nasprotno, z vsemi svojimi silami jih bo podpiral ravno tako obe zgoraj omenjeni instituciji. — MAB ni mednarodna organizacija niti znanstvenih poljedelskih delavcev, niti poljedelskih praktikov kot takih, niti nekaterih panog poljedelske produkcije. MAB je mednarodna organizacija kmečkih strank raznih držav. Ako pravim kmečkih strank, mislim s tem naravno in samo politične stranke. Dodati je treba, da MAB že v naprej izključuje iz vrst svojih članov stranke, ki stoje na stališču diktature, najsi bo že desničarska ali levičarska. Njegova pravila izrecno pravijo, da redni člani biroja morejo biti samo kmečke politične stranke, ki stoje na parlamentarnem in demokratskem stališču.

Baš iz tega notranjega ustroja MAB-ja izhaja njegovo razmerje do zgoraj navedenih mednarodnih poljedelskih institucij. Njihove zasluge, kakor smo že rekli, so velike. Organizatorno in znanstveno delo, ki so ga izvršili, je impozantno. So slučajni, ko se jim je posrečilo svoje misli vtelesiti v dejanje, a to moramo tem bolj upoštevati in tem višje ceniti, ker je treba vzeti v poštev, da niso mogle te institucije vplivati z ničesar drugim razen vrednostjo, znanstvenim imenom ali znanjem (bistrotjo) in avtoriteto oseb, ki so bile v njih zastopane. Ne smemo vendar pozabiti, da

živimo v dobi, ki ima primeroma malo spoštovanja do avtoritete in da tam, kjer se gre za uresničenje, za realizacijo, mesto moralne vrednosti često odločuje sila. Kmečke zahteve v vseh deželah in pri vseh narodih — in referati, ki bodo podani na občnem zboru MAB-ja, bodo pokazali to docela jasno — so po veliki večini politične narave in če bi kmečki zastopniki, skrbeč za njihovo uresničenje, prišli k svojim vladam in to zahtevali, je sicer možno, da bi jim bilo stavljeno vprašanje, kako in s čim so te zahteve znanstveno utemeljene, toda glavno vprašanje, ki bo zanimalo vlado, bo: koliko glasov bo stalo za temi zahtevami v parlamentu tako, da bi mogle biti izvojevane. Z drugimi besedami: Šlo bo v prvi vrsti za vprašanje moči. Znanost more torej spoznati, projektirati in predlagati. To spoznanje, te načrte in predloge bo pa vendar uresničevala politika, z drugimi besedami: politična moč. Če hočem torej karakterizirati razmerje omenjenih mednarodnih institucij in MAB-ja, ne najdem drugih besed kakor besede nemškega pesnika: Ich bin die Tat von deinen Gedanken (Sem delo tvojih misli) ali kakor je tam pisano naprej: was du eronnen im Geist, das führ' ich aus, das tu' ich (kar si v duhu zamislil, to izvršujem, to delam).

Kakšni so dosedaj uspehi MAB-ja? Mislim, da najenostavnejši odgovor na to je, če podam tu pregled članov, to je strank, ki so se dosedaj priglasile za člana MAB-ja. To so:

- iz Bolgarije: bolgarska narodna kmečka zveza;
- iz Češkoslovaške: češkoslovska republika stranka zemelj. a malov. lidu in stranka nemških kmetov »Bund der Landwirte«;
- iz Estonije: Stranka estonskih kmetov;
- iz Finske: Finska narodna kmečka zveza;
- iz Francije: Francoska agrarna in kmečka stranka;
- iz Holandske: Stranka kmečkega ljudstva Plattelandersbond;
- iz Jugoslavije so bili: Savez Zemljeradnika, HSS, SKS;
- iz Litve: Litevska narodna kmečka zveza;
- iz Lotiške: Lotiška narodna kmečka zveza;
- iz Poljske: Poljska kmečka stranka Piast;
- iz Avstrije: Landbund für Österreich;
- iz Rumunije: Romunska narodnokmečka stranka;
- iz Švice: Aargauska kmečka (in meščanska) stranka in Bernska kmečka (in meščanska) stranka.

Kaj je namen ustanovitve MAB-ja?

V prvi vrsti navezanje in gojitev stikov med različnimi kmečkimi strankami in s tem njih vzajemno pojačanje.

Ako se kdo posveti gotovemu delu, občuti se često pred trenutki, ko se mu zdi, da deluje zaman in da bi bilo najbolje vse pustiti. Ti trenutki bodo pri vsakem tem pogostejši, čim večja je nevarnost, da ostane sam ali čimbolj ima vtis, da je sam, kdor se posveti takemu delu. To velja tudi za politične voditelje in stranke. Ako pa ima človek prepričanje, da ni osamljen, da se temu delu

posvečajo tudi drugi, da smatrajo cilj, ki si ga je postavil, tudi drugi za dosegljiv, da se drugi ne puste ostrašiti z ovirami in ne padajo v malodušnost, potem je njegovo razpoloženje popolnoma drugačno. Ako pa se sliši, da so ljudje, ki delajo v sličnem pravcu kakor on, dosegli že gotove uspehe, je to znanje zanj veliko pojačanje in izpodbuda.

Ravno tako stoji stvar s kmetjskimi strankami. Zve-li ena, da so se v drugih, sosednjih in oddaljenih deželah ustanovile slične stranke, da delujejo, da dosegajo uspehe, razvije se s tem zdrava rivaliteta, ki ne dopušča, da bi stranki prednjačila druga. To ni ljubosumnost ali zavist, ki zastruplja duše, temveč je to pojačanje samozavesti in hotenja po delu in s tem pomnoženje sil.

Razume se, da samo gojenje medsebojnih stikov ne more biti cilj internacionale kmetjskih strank, ki jo tvorimo. Politična stranka živi v delovanju, živi v akciji. Razprave MAB bodo dokazale, kako so si akcije, ki jih bodo morale kmetjske stranke v raznih deželah podvzeti, podobne. Bo to boj in v tem boju bo še vedno veljalo načelo starega Moltke-ja: Getrennt marschieren, vereint schlagen (razdeljeno korakati, toda skupno udariti). To je ono, kar potrebujemo: Enotnost akcije. Nekatero druge mednarodne organizacije, zlasti delavska internacionala, nam v tej stvari služi lahko za primer. Dosedaj tega ni bilo. Vsaka stranka je delovala, da tako rečemo, na svojo pest. Ne samo, da ena stranka navadno ni vedela o akcijah, ki jih je podvzela druga stranka, zgodilo se je celo, da ena kmetjska stranka niti ni vedela, da v gotovi državi obstoji kmetjska stranka. Temu nezadovoljivemu stanju hočemo napraviti konec. Naše akcije morajo imeti značaj enotnosti. Nastopi

kmetjska stranka ene dežele z določeno zahtevō, bo za njo velika in izdatna opora, ako bo lahko pokazala na kmetjske stranke drugih dežel, da nastopajo z istimi zahtevami, v kolikor že niso same dosegle tega, kar sedaj ona zahteva. Brez dvoma bo to prednost, če bo stranka poučena o dotičnih razmerah v drugih državah, če bo v stanu pokazati, da s svojimi zahtevami ni osamljena, temveč da stoji kmetje drugih dežel z njo v isti fronti, če se bo mogla posluževati primerov držav, kjer je ta zahteva že izpolnjena, žurnalistika kmetjskih strank bo to zahtevo podpirala in pred celim svetom naperila tožbo proti onim, ki se temu protivijo.

Organizacija, kakršna naj bo in hoče biti MAB, bo imela za kmetjske stranke veliko važnost tudi v kolikor se tiče njihovih obrambnih akcij. V tem pravcu nam služijo lahko za primer druge internacionale organizacije. Spomnite se, kakšna agitacija je bila svoj čas razširjena potom gotovih mednarodnih organizacij za procese, ki so jih smatrali za tendenciozne ali za rabsodbe, ki so jih imeli za nepravilne. Spomnimo se poleg tega, kako je je bilo skoro 10 let n. pr. zatirano rumunsko kmetjsko ljudstvo in njegova politična organizacija narodnokmetjska stranka in kako dolgo je bil bilten MAB-ja skoro edini list, ki je opisoval razmere, kakršne so v resnici bile in ki se je zavzemal za preganjane. Pomislimo, da-li bi bilo mogoče, da bi se proti bolgarski narodni kmečki zvezi postopalo tako, kakor se je to godilo n. pr. pod vladno Cankova, če bi že tedaj obstojala redna organizacija mednarodnih evropskih političnih kmetjskih strank, ki bi bila dvignila svoj glas proti množičnemu klanju bolgarskih kmetov in njihovih voditeljev.

upravi države in dolžnost, nositi za njo odgovornost. Tudi kmetje imajo iste politične pravice v demokraciji kakor vsak drugi stan in na njih samih je ležeče, kako se bodo teh pravic poslužili. Za nje ni druge poti, kakor da se politično organizirajo pod idejo kmetjskega pokreta in si tako priborijo soudeležbo na vodstvu države, ki bo odgovarjala njihovi številčnosti in važnosti kmetjske proizvodnje.

Za njim je želel zborovanju uspeh čl. minister za javna dela dr. Spina (nemška kmetjska stranka na Češkem). Iz njegovega govora posnemamo: Omejevanje političnega zastopstva na homogeni (enovrsten) krog prebivalstva omogočuje predvsem močno realiziranje celokupne politike. Kjer so voliči in politični cilji jasno opredeljeni, tam ni mesta demagogiji in prazni agitaciji. Dalje pravi: Ako nas ne motijo razna znamenja, stojimo danes pred razvojem novih oblik v socialnem in političnem življenju. Zdi se, da bo tu pripadla vodilna vloga kmetu z obujeno stanovsko samozavestjo. Prvič v svetovni zgodovini bo poklican, naj vtisne človeški družbi s svojo gospodarsko delavnostjo, s svojo politiko in s svojo poštenostjo njen zunanji značaj.

Za češkoslovaško kmetjsko stranko je pozdravil zborovalce nar. poslanec Staněk. Med drugimi je rekel: Če pogledamo seznam strank, ki so do danes pristopile Mednarodnemu kmetjskemu uradu (zeleni internacionali) in ki so večinoma tu zastopane, imamo pred seboj sliko, ki nam kaže, kako se je kmetjska ideja polastila cele Evrope, kako je postala, da tako rečem, univerzalna (vse-splošna) ideja, kako je pronikla Evropo brez razlike njenih geografskih (zemljepisnih), geoloških, klimatskih (vremenskih) razmer, da, celo brez razlike narodnosti. Na tem našem zborovanju so zastopani narodi od Severnega ledenega morja pa takorekoč do tropskih krajev. Ta pregled in to pomembno dejstvo, ta vidni dokaz veličine našega pokreta mora nas navdati s tem, kar je kmetu dosedaj tako često manjkalo, namreč s samozaupanjem. —

Občni zbor je nato soglasno sprejel predložena pravila Mednarodnega kmetjskega urada in določil za njegov sedež Prago. Za predsednika zelene internacionale je bil izvoljen njen duševni oče, predsednik češkoslovaške kmetjske stranke Anton Švehla.

Sledila so poročila posameznih delegatov iz vseh držav, v katerih so le-ti podali sliko kmetjskega pokreta v svojih deželah in orisali dosedaj izvršeno delo kakor tudi naloge, ki še čakajo izvršitve.

Ker do danes, ko list zaključujemo, še nismo prejeli končnega poročila o tem zborovanju, ki je tudi za nas največje važnosti, poročamo o njegovem daljnem poteku in koncu v prihodnji številki.

Tedenski koledar.

2. junija, nedelja: Erazem.
3. junija, ponedeljek: Klotilda.
4. junija, torek: Kvirin.
5. junija, sredo: Bonifacij.
6. junija, četrtek: Norbert.
7. junija, petek: Srce Jezusovo.
8. junija, sobota: Medard.

Sejmi.

2. junija: Motnik, Svirca.
3. junija: Livold, Nova cerkev.
4. junija: Slovenska Bistrica, Križevci, Gor. Petrovci, Turnišče.
5. junija: Koprivnik, Trava.
6. junija: Vinica, Loka pri Zidanem mostu, Gor. Ponikva, Kapele.
7. junija: Loški potok.
8. junija: Rakitna, Mokronog.

Zborovanje zelene internacionale v Pragi.

V dnevih od 23. do 25. maja je zborovala v prestolici Češkoslovaške zelena kmetjska internacionala ali kakor ji je uradno ime: Mednarodni kmetjski urad. Zbrali so se tam zastopniki kmetjskih političnih strank iz najrazličnejših evropskih držav, da razpravljajo in se posvetujejo o vsem, kar teži in žuli kmeta in njegovo delo, pa naj si bo v tej ali oni državi, in da se pogovorijo, kaj in kako je treba ukreniti, da se temu stanju odpomore.

Toda motil bi se oni, ki bi mislil, da je bila zelena internacionala na svojem močnem zborovanju, na katerega je te dni uprla svoje oči vsa politična Evropa, podobna raznim drugim internacionalam, ki hočejo uničiti vse, kar danes obstoja, in ki grozijo vsem drugim stanovom z odvzemom še tega, kar danes imajo, venomer kričeč: Samo mi in nihče drugi! Baš nasprotno: Kmetje cele vrste evropskih držav so tu vsemu svetu jasno in glasno povedali, da se zavedajo svojih velikih dolžnosti in odgovornosti, a tudi tem odgovarjajočih pravic, ki jim gredo v sestavu človeške družbe. Povedali so, da hočejo svoje zahteve spraviti v sklad s potrebami drugih — produktivnih in potrošnih — stanov, da pa zato tudi zahtevajo, da ti stanovi spravijo svoj program v sklad s pravičnimi zahtevami kmeta v okviru zdravega narodnega življenja. Kmetjski stan ne zahteva zase nobenih predpravil; Kmetjski stan zahteva samo pravično ocenjevanje ustvarjajočega dela in njemu odgovarjajoče upoštevanje njegovega vršilca.

Danes vladajoče naziranje drugih stanov, da je sicer kmetova dolžnost s svojim trudopolnim delom preživljati vse ostale, da pa zato nima pravice biti enak onim, katere s sadovi svojega dela preživlja, temveč da je in mora biti njihov manjvredni suženj,

to človeka nevredno naziranje je rodilo neprecenljivo škodo celemu človeštvu, a v prvi vrsti kmetu samemu. Je to problem, skupen kmetjskemu ljudstvu vseh narodov in vseh držav, je to danes najvažnejše in najbolj pereče vprašanje celega sveta.

Kmetjsko vprašanje je mednarodno.

Ta mednarodni problem je treba tudi mednarodno rešiti. Prvi korak v borbi za to pravično rešitev je storjen z zborovanjem zelene internacionale v Pragi. Velike važnosti tega koraka so se zavedali zborovalci sami, zavedala pa se je tega tudi vsa ostala Evropa, ki upravičeno pričakuje od tega močnega mednarodnega činitelja najdalekosežnejših reform in ozdravljenja celokupnega življenja človeške družbe. Da pa je za to ozdravljenje poklican baš kmet, ki razpolaga z vsemi potrebnimi lastnostmi, je danes izven vsakega dvoma.

Zborovanja so se udeležile delegacije skoro vseh včlanjenih kmetjskih strank. Udeležiti se je niso mogle samo bivše jugoslovanske stranke (Slovenska kmetjska stranka, Hrvatska seljačka stranka in Savez zemljoradnika), bolgarska narodno-kmetjska stranka in poljska kmetjska stranka »Piast«, katerih udeležbo niso dopustile, ker so bile razpuščene ali pa izredne politične razmere njihovih držav. Mesto obojelega predsednika Antona Švehla je otvoril zborovanje češkoslovaški nar. poslanec dr. Viškovský z globoko zasnovanim govorom, ki ga priobčimo v prihodnji številki našega lista. Za njim je pozdravil zborovanje češkoslovaški minister za kmetijstvo dr. Srdinko, ki je med drugim rekel: Po svetovni vojni so dobili v večini držav vsi stanovi pravico soudeležbe na

ZVEČER za namakanje

ZJUTRAJ za izkuhavanje

pa je pranje gotovo!

Pozdrav kmetški mladini.

V nedeljo se bodo zbrali v Ljubljani zastopniki kmečke kulturne organizacije «Društva kmečkih fantov in deklet». Zborovali bodo, da pregledajo svoje dosedanje delo in da določijo smernice za svoje bodoče delo v prospem omega stanu, iz katerega so izšli.

Ze skoraj preveč obrabljena je beseda, da je mladina naš up in naš ponos. Toda če je kje ta beseda opravičena, je opravičena glede na kmečko mladino, kajti ta mladina se pripravlja, da bo nosilec nove ideje med našim kmečkim narodom, nosilec kmečke ideje. Zato jo pozdravljamo tem prisrčneje.

Naj starejši naš rod tega pozdrava nikar ne smatra za kakšno poniževanje starine. Nasprotno: mi vemo in znamo ceniti resnost in preudarnost starih kmečkih grč in vrednost njihovih življenskih izkušenj. Toda zakon narave je tak, da mi, kar nas je starih, počasi pešamo, hiramo in odmiramo. Človeška izmučenost pa ne dovoljuje več svežega boja, zato mora poseči v boj mladina s svojo svežo, neiztrošeno močjo.

Učeni prirodoslovci pravijo, da raste človek s svojo okolico vred in vsak človek je zato več ali manj produkt svoje dobe in je vkljenjen v tisto miselnost, ki so mu jo privzgojili v mladosti. Številni ljudi, ki se znajo otresti teh mladostnih vplivov, če jih enkrat spoznajo za kvarne, je pa silno majhno, kajti navada je železna srajca. Starost je torej več

ali manj vezana na preteklost in ima do svoje preteklosti tudi gotove obveznosti. Ljudje, ki so bili deset, dvajset in še po več let pristaši ene ideje, ji ostanejo navadno zvesti, tudi če spoznavajo, da so na napačnem potu. V starih okovih jih drži navada in pa opravičilo, ki ga tolikrat slišimo: Dokler bom jaz živ, naj bo tako kakor je bilo, mladiči naj se pa ravnajo po svoje.

Mladina pa je v tem pogledu prosta in svobodna. Mladina ne gleda nazaj, kaj je bilo, ampak gleda z bistrim okom naprej, kaj bo. Mladina nima napram preteklosti nobenih obveznosti in ji ni treba imeti nobene hvaležnosti za nazaj, ampak ona se briga le za bodočnost. Iz src in možganov starih ljudi je treba poruvati veliko starega plevla, predno je njihova duševna njiva dovzetna za novo setev, mlada srca in mladi možgani pa so čisti, prosti in svobodni vsake navlake in zato je ravno mladina bila vedno nosilec novih misli in idej.

Naš stari rod so zajele nekdanje ideje, ki so bile vse prej kakor kmečke. V tej stari «pravovernosti» plava žalibog še dandanes velika večina slovenskih kmetov. Današnja kmečka mladina pa se oklepa novih pogledov na svet, brez vsake primesi žalostne preteklosti. Naša kmečka mladina je tista moč, ki bo visoko dvignila prapor kmečke misli, ker se ji ni treba bati nikakih očitanih glede preteklosti. Stvar nas starejših pa je, da to mladino podpremo, da jo čim bolj usposobimo za težak boj, ki jo čaka za zmago kmečke misli. Kmečka mladina — naprej!

pravo niso imeli nobenega smisla, niti zanimanja, najmanj pa za zemljiško in vaško ter sploh agrarno pravo. Predvsem so do vseh podrobnosti razvili institute kapitalistično meščanskega prava. Saj pa je bila tudi francoska revolucija, ki je rodila avstrijski občni državljanski zakonik iz l. 1811, v resnici le socialna revolucija «tretjega stanu», meščanstva. Z njo se je končal boj meščanstva proti srednjeveškemu fevdalnemu gospodarstvu, pravni odnošaji podložništva so se ukinili, ostal je le še kot anahronistični spomin na prošle čase fideikomis.

Neurejena pa je ostala cela vrsta važnih vprašanj, ki se tičejo obdelovanja zemlje, urejevanja mej, vzdrževanja ograj, skupne paše, zemljiških zajednic itd. Najbolj občutna je bila njegova pomanjkljivost glede sosedstvenih odnošajev (n. pr. zasenčenja), ki je končno dovela do novele l. 1916., pa tudi njegovo dedno pravo s svojimi individualnimi tendencami nikakor ne odgovarja podeželskim in kmečkim interesom. To pomanjkljivost so zaman skušali poznejši zakoni o kmečkih dvorcih (Höferecht) popraviti. Kvaren je dalje princip avstr. državlanskega prava, da v nasprotju z zakoniki drugih držav uveljavlja tudi za nakup nepremičnin popolno prostost glede oblike pogodbe (§ 1054 o. d. z.). Za časa vojne se je takoj pokazala očita potreba urediti do tedaj prost promet z zemljišči (ces. ukaz iz l. 1915. o prometu z zemljišči). Racionelno in ne samo kulturnotehnično, marveč tudi pravno urejeno gospodarstvo na skupnih zemljiških (zemljiških in servitutnih zajednicah), ter odpravo škodljive razkovanosti zemlje pa so skušali doseči že preje posebni takozvani agrarni zakoni.

Avtor končno povdarja, da se ne more spuščati v podrobnosti, ki zahtevajo deloma še obširnejšega študija, odločno pa se zavzema za to, da se pri sestavljanju novega izenačenega državlanskega zakonika za našo državo zakonito uveljavijo kmečki odnošaji (odnošaji do zemlje in njenega obdelovanja) v interesu zaščite kmečke posesti in ohranitve našega kmečkega stanu.

Unajmo, da vsega upoštevanega vredne opozoritve in misli najdejo odziv na mero-dajnih mestih in ne ostanejo samo glas prekora v puščavi. Kako pravi voditelj čeških kmetov dr. Švehla v svoji zgodovinski poslanici vsem kmečkim narodom: «Kmet mora vsem dajati postav!»

Novo pravo za našega kmeta.

V binkoštni številki je objavilo «Jutro» pod gorenjim naslovom iz peresa našega znanega kmečkega pravnika dr. Spiller-Muysa par pripomb k načrtu novega občega državlanskega zakonika, ki ga izdeluje zakonodajna komisija pri ministrstvu pravde. Avtor opozarja na pomanjkljivost sedanjih naših državljskih zakonikov glede onih pravnih odnošajev, ki se tičejo kmečke zemlje (zemljiško pravo) in ki so v naši agrarni državi nadvse važni in potrebni podrobne zakonite uredbe. Radi zanimivosti in aktualnosti iznešenih misli prinašamo z avtorjevim dovoljenjem glavna njegova izvajanja v izvečku, deloma pa dobesedno.

Po daljšem uvodu, v katerem povdarja pisec predvsem, da je vsak zakonik dete svojega časa, izvaja:

Socijološko je razumljivo in utemeljeno, da si vsak stan skuša osigurati svojo življensko osnovo, smatrajoč isto za dobro in pravično. Hierarhična država proglašja vse stvari, namenjene bogoslužju, za svete in nedotakljive, vojščaku je zavojevanje glav-

ni vir pridobivanja lastnine, trgovec ga išče v svojih kupcijah (trgovsko pravo), delavec proglašja delo za pravega stvaritelja vseh dobrin. Baš v tem oziru se je pred vojno takorekoč pred našimi očmi izvršil proces, ki se vedno bolj izoblikuje v posebno delavsko pravo. Le kmet do sedaj ni znal uveljaviti svojih življenskih interesov pri stvarjanju kodeksov pravnih norm, in vendar je najštevilnejši stan ne samo v naši državi, da ne ponavljam obrabljene in morda baš zato nikjer uvaževane trditve o njegovi temeljni važnosti. Tako so ostali na vseh poljih prava ne samo neupoštevani njegovi bitni interesi in odnošaji, marveč so se često reševala vprašanja, ki so mu šla do živega, naravnost na njegovo škodo. (Podčrtalo uredništvo.)

Za svojo trditev se nato avtor sklicuje na zgodovino avstrijskega, še danes ne samo pri nas v Sloveniji in Dalmaciji, marveč tudi na Hrvatskem in v Bosni veljavnega občega državljskega zakonika iz l. 1811., ki ga je izdelala komisija teoretsko veleučeni profesorjev rimskega prava, ki pa za domače

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din	13-53
1 švicarski frank	Din	10-95
1 avstrijski šiling	Din	7-99
1 ameriški dolar	Din	56-80
1 francoski frank	Din	2-22
1 češkoslov. krono	Din	1-68
1 italijansko liro	Din	2-98

Priprave za izvedbo agrarne reforme.

Na podlagi uredbe ministrstva za agrarno reformo z dne 3. septembra 1920, ki je bila pozneje uzakonjena kot zakon o izdavanju veleposestniške zemlje v štiriletni zakup, se dodeli v Sloveniji veleposestniku maksimum od 75 ha obdelovalne zemlje. Od tega ima pravico veleposestnik polovico sam izbrati, a drugo polovico mu izbere okrožni agrarni urad in sicer tako, da se ozira na arondacijo (zaokroženje) vaškega zemljišča, oddaljenost od zakupniških domov ter arondacijo preostalega posestva.

Poleg njej se mora dodeliti v okviru maksimuma veleposestniku tudi potrebna površina travnikov.

Čez maksimum obdelovalne zemlje se prepušča veleposestniku stavbišča in dvorišča. Nadalje se mu prepušča preko maksimuma površina, katera je potrebna za vzdrževanje agrarne industrije, za vzdrževanje kobilarn in semenogojstkih postaj, za pridelovanje konoplje, riža, sladkorne pese in drugih industrijskih rastlin. Vse to pa le na temelju obrazloženega strokovnega mnenja kmetijskega strokovnjaka, ako dotična ustanova ali podjetje služi direktno v korist okolišnih kmetov. To je takozvani supermaksimum.

Za posestnike, kateri ne obdelujejo zemlje sami ali v lastni režiji, ampak jo dajo vso v najem ali zakup, dalje za posestva, katerih lastniki ne živijo na ozemlju kraljevine SHS in so zemljo opustili ali dali v zakup, kar velja pred vsem za Južno Srbijo, je izdal minister za agrarno reformo naredbo z dne 16. septembra 1920, po kateri se takim posestnikom vsa zemlja preko 100 oralov odzame in razdeli med agrarne interese.

Kar se tiče poslopij in zgradb vele-

posestnikov je izdal minister za agrarno reformo naredbo o uporabi zgradb veleposestnikov v svrhe agrarne reforme z dne 6. februarja 1920.

Po tej naredbi, katera je bila 1922. leta uzakonjena, se lahko prevzamejo z likvidacijo veleposestva v državno upravo tudi zgradbe, katere postanejo radi izvedbe agrarne reforme za lastnike nepotrebne.

Kot take zgradbe se smatrajo tako stanovanjske hiše, kakor gospodarska poslopja. Te zgradbe se morejo dati v uporabo in izkoriščanje poedinim naseljencem na dotičnem veleposestvu.

Agrarna zemlja se razdeli najprej onim siromašnim kmetom (agrarnim interesentom) iz najbližjih okoliških vasi, a od drugih vasi morejo priti v poštev samo one, katere ne leže od veleposestva tako daleč, da se ne bi mogla zemlja radi oddaljenosti racionalno (umno), to je dobro obdelati.

* * *

Sestanek agrarnih interesentov za kraje Turjak, Rašica, Male Lašče in druge sosedne vasi se je vršil preteklo nedeljo na Rašici. Obširno poročilo je podal geometer Milan Mravlje. Za tem se je razvila razprava o višini odškodnine agrarne zemlje ter katera dela je potrebno še izvršiti, da bodo imeli agrarni interese vse pripravljeno za zemljejknjižni prepis, kadar bo stopil v veljavo končno veljavni zakon o agrarni reformi.

* * *

Okrožni agrarni urad v Ljubljani je izdal odlok o ureditvi objektov (zemljišč) za veleposestvo Langer v novomeškem okraju. Morebitne pritožbe proti odloku je vložiti v roku 8 dni, od 26. maja do 2. junija t. l.

Težaven položaj nemških kmetov.

Splošna gospodarska kriza, ki je po vojni zajela vso razdejano Evropo, je posebno občutno zadela kmete v Nemčiji, tako da je nemška vlada dandanes v silno težavnem položaju, ker nikakor ne more najti izhoda, da bi grozeči polom nemškega kmečkega gospodarstva preprečila. Ker so razmere v kmečkem gospodarstvu Nemčije v mnogih ozirih zelo podobne našim, zato mislimo, da tudi našim kmečkim gospodarjem ne bo škodovalo, če se seznanijo vsaj v glavnih potezah z razmerami nemških kmetov.

Kakor vse države v Evropi, tako je tudi Nemčija in zlasti nemško kmetijstvo silno zadela občutna konkurenca Amerike. Amerika je že med vojno morala skrbeti za prehrano velikega dela Evrope, ker so bili evropski kmetje večinoma v vojni, in zato so Amerikanci obsejali na novo velikanske površine svoje zemlje z žitom, ki ga je morala Evropa drago plačevati. Amerikanska konkurenca tudi po vojni ni nehala, ker so Amerikanci hoteli svoje žito prodati k nam tudi še potem, ko se je evropsko poljedelstvo zopet obnovilo. Cene ameriškega žita so jako padle in zato je Amerika lahko konkurirala z Evropo tudi navzlic visokim evropskim carinam. Zapadno-evropske države pa so ameriško žito lahko toliko lažje in rajše puščale na svoje ozemlje, ker zasledujejo skoro vse zaporedoma industrijsko politiko in se zato v prvi vrsti brigajo za to, da dobe fabriški delavci cenejši kruh, ne gledajo pa skoro nič na to, kakšna usoda čaka domače kmete.

Druga velika nesreča ne samo za kmete v Evropi, ampak zlasti še v Nemčiji, so visoke cene industrijskih izdelkov. Po vojni se je cela Evropa vrgla na industrijo in vsi bi

radi izvažali svoje industrijske produkte. Ker pa je bil zaradi milijardnih dolgov v Evropi denar zelo drag, brez kapitala pa industrije ni, zato so cene industrijskih izdelkov silno poskočile. Te cene se znatno zvišujejo še zaradi ogromnih carin. Za kmete so visoke cene industrijskih produktov tem težji udarec, ker je cena kmečkih pridelkov zaradi ameriške konkurence silno nizka.

Visoke cene industrijskih izdelkov, zlasti onih, ki so za kmetijstvo neobhodno potrebni, so nemške kmete prisilile, da so se strahovito zadolžili. Svoje dolgove pa morajo obrestovati po obrestni meri, ki jo kmečko gospodarstvo ne prenese. Zato zahtevajo nemški kmetje z vedno večjo silo, naj jim država posodi po nizki obrestni meri toliko, da se bodo rešili dragih bank in visokih, skoro že oderuških obresti.

Če primerjamo stanje nemških kmetov z našim, vidimo, da so si razmere zelo podobne. Tudi pri nas moré kmete iste nadloge: visoke cene industrijskih izdelkov, visoke carine in visoke obresti.

Težavni gospodarski položaj pa odpira oči tudi nemškemu kmetu. Sila kola lomi — in tako so se začeli nemški kmetje, ki so gospodarsko visoko organizirani (zadruga), organizirati tudi politično, ker spoznavajo, da brez primernega vpliva na vlado ne bodo izboljšali svojega položaja. Tudi v Nemčiji obračajo kmetje starim političnim šlagerjem o liberalizmu itd. vedno bolj hrbet in se čim dalje bolj zavedajo, da morajo tudi v parlamentu imeti svoj kmečko-politični zastop, če hočejo kaj doseči, kakor je to na Češkem. Stari politikoni seveda kriče, njihovo vpitje pa bo zastonj. Tudi nemški kmet koraka naprej!

V zunanjem svetu.

Za časa binkoštnih praznikov se je vršila v Beogradu konferenca Male antante, ki jo tvorijo Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija. Zunanji ministri teh držav so na beograjskih konferencah sklenili medsebojno razsodiščno pogodbo, ali pogodbo o arbitraži. Po tej pogodbi se imajo vsi spori, katerekoli vrste, ki bi mogli nastati med tremi državami Male antante in se ne bi mogli rešiti po običajnem diplomatskem potu, reševati po posebnem postopanju, ki ga pogodba določa:

Za vse spore pravnega značaja, v katerih oporeka ena stranka drugi kake pravice, je pristojno za reševanje stalno mednarodno razsodišče v Haagu.

Za vse ostale spore pa se je določilo: Sestavila se bo stalna komisija petih članov, kateri se bodo najprej ti spori predložili. Sklepi te komisije nimajo obvezne moči. Ako se od prizadete strani ne sprejmejo sklepi te komisije, se spori predlože posebnemu izvoljenemu arbitražnemu sodišču, sestavljenemu iz petih članov. To sodišče odloča o vsakem sporu posebej. Izjemoma se določa, da morejo stranke po prejšnjem sporazumu sporno vprašanje, ako je političnega značaja, predložiti svetu Društva narodov.

Določene so posebne določbe o postopku, ako bi bile v kakem sporu zainteresirane vse tri pogodbenice stranke.

Vsi trije zunanji ministri so nadalje proučevali razna vprašanja, ki se tičejo skupno zastopanih držav ter so ugotovili soglasnost pogledov na vsa ta vprašanja.

Med tem ko je zasedala v Beogradu Mala antanta, pa je obiskal zunanji minister Poljske Zaleski Budimpešto, kjer je bil od madžarskih oblasti nad vse prijateljsko sprejet. Madžarski krogi zatrjujejo, da pomeni prihod poljskega zunanjega ministra na Madžarsko ustvaritev nove grupacije onih srednjeevropskih držav, ki so izven Male antante. To grupo bi tvorile Poljska, Ogrska in Italija. Pobudo za to zvezo je dala Italija, ki stremi za tem, da se vpliv Male antante v srednji Evropi oslabi, kar bi pomenilo predvsem zmanjšanje vpliva Francije. Kajti premoč Francoske v srednji Evropi in Sredozemskem morju je Italiji največja ovira za njeno ekspanzijo (razširjenje) in gospodarsko izkoriščanje sosednih držav.

Koliko in kako naj plačajo Nemci?

Med finančnimi strokovnjaki, ki razpravljajo v Parizu o nemški vojni odškodnini in skušajo v tem pogledu doseči sporazum, je prišlo tē dni do popolnega sporazuma kako in koliko naj plača Nemčija. Zastopniku Nemčije bo izročena posebna spomenica, ki bo vsebovala vse pogoje, na katerih so se zedinili zavezniki.

Nemčija naj bi plačala:

1. 37 anuitet (letnih obrokov) v povprečni vrednosti po 2050 milijonov zlatih mark od 1. aprila 1929 do vključno 31. marea 1966;
2. plačilo pribitka v iznosu 25 milijonov zlatih mark v prvih desetih letih kot posebno plačilo Belgiji za marke, ki so bile za časa zasedbe izdane v Belgiji;
3. od 1. aprila 1966 dalje plačilo 20 anuitet (letnih obrokov) po 1700 milijonov in ene anuite po 1900 milijonov zlatih mark;
4. poseben doprinos Nemčije k obratnemu fondu reparacijske banke.

Od teh plačil prejme Francija letno 1040 milijonov zlatih mark, ostalo pa dobe druge države po določenem ključu.

Najvažnejša, četudi ne najnovejša vest je, da se perilo namoči čez noč v raztopini »Ženske hvale«, nato pa se izpere s Schichtovim terpentinovim milom. — Varujte se ponaredb!

Puniša Račić pred sodiščem.

V ponedeljek, dne 27. maja se je pričela pred sodiščem v Beogradu razprava proti Puniši Račiću in njegovim tovarišem. Obtoženi so, da so zagrešili znani zločin v bivši Narodni skupščini dne 20. junija lanskega leta.

Na zatožni klopi sede:

1. Puniša Račić, bivši narodni poslanec, star 40 let, oženjen, oče treh otrok.
2. Toma Popović, star 46 let, oženjen.
3. Dragotin Jovanović, 33 let star, ne-oženjen.

Obtožnica pravi:

«Puniša Račić je kot glavni krivec dne 20. junija 1928 v dvorani Narodne skupščine oddal 2 strela na dr. Ivana Pernarja ter mu prizadejal težko poškodbo. Kazenska odgovornost je ugotovljena z njegovim priznanjem.

Dragotin Jovanović je obtožen kot sokrivec pri tem dejanju, ker je rekel, da bo on ubil dr. Pernarja, če ga ne bo Puniša Račić.

Puniša Račić je dalje ubil dne 20. junija bivšega narodnega poslanca dr. Gjurio Basarička. Kazenska odgovornost je ugotovljena s priznanjem obtoženca.

Dalje je Puniša Račić dne 20. junija 1928 težko ranil s strelom bivšega poslanca

Ivana Grandjo. Kazenska odgovornost je ugotovljena z lastnim priznanjem.

Kot glavni krivec je Puniša Račić oddal strel dne 20. junija na pokojnega Stjepana Radića. Obtoženec je s tem zagrešil čin uboja. Sodelovanja pri tem zločinu je kriv obtoženi Toma Popović.

Puniša Račić je dne 20. junija 1928 ubil s strelom iz revolverja pokojnega Pavla Radića. Sokriva sta Dragotin Jovanović in Toma Popović.

Po prečitaniu obtožnice se je pričelo zasliševanje.

Prvi je bil zaslišan Puniša Račić, ki je priznal, da je v glavnem vse točno, le glede vrstnega reda, kako so se dogodki odigrali, je nekoliko pogršel preiskovalni sodnik na podlagi prvih, bolj netočnih Račićevih izjav.

Dalje se zagovarja Račić s tem, da ga je dr. Pernar razžalil, on pa da je hotel braniti svojo čast.

Na vprašanje, zakaj je streljal na dr. Basarička, je Račić odgovoril: «Nisem imel namena ga ubiti, ker sem bil ž njim v dobrih odnosih. Tudi s Pavlom Radićem sva bila prijatelja, dokler me pozneje ni razžalil.

O nadaljnem poteku razprave bomo poročali.

• • •

NOVICE.

Razsodba o muškatelecu.

Dne 23. maja t. l. se je vršila ponovna razprava pred mariborskim okrajnim sodiščem proti članom načelstva. »Osrednje štajerske vinarske zadruga« v Mariboru, ker so bili obtoženi ponarejanja muškateleca. Zastopnik državnega pravdnitstva je zahteval ostro kazen. Po daljši razpravi in zaslišanju prič je izrekel sodnik naslednjo sodbo:

Obtoženi Ignac Tirš se oprošča krivde in kazni, ker sploh ni bil član načelstva zadruge, ostali obtoženci pa se obsodijo: posestnik Ivan Lorbec na 2000 Din globe ali 6 dni zapora, katehet Alojzij Resman na 300 Din globe ali tri dni zapora, kletar Ivan Gerlič na 600 Din globe ali 6 dni zapora, pomočnik Ivan Kovačič na 300 Din globe ali tri dni zapora, predsednik Robert Košar, član glavnega odbora kmetijske družbe, na 3000 Din globe ali 6 dni zapora, kaplan Fran Hrastelj na 1500 Din globe ali štiri dni zapora. Obsojeni so prijavi vzklic. Zasebni udeleženci Minki Pihlerjevi morajo obsojeni povrniti izdatke za izvedence, ki so preiskali vino, v znesku 910 Din.

Legitimiranje članov in svojev OUZD. Dogajajo se slučajji, da prihajajo nekateri člani in njih svojci v ordinacijo k zdravnikom Okrožnega urada za zavarovanje delavcev brez legitimacij, s katerimi bi mogli dokazati svojo identiteto (istovetnost). Zato se člani in njih svojci tem potom opozarjajo, da morajo k vsaki ordinaciji prinesiti seboj poleg predpisanih uradnih listin tudi še osebno legitimacijo, n. pr. delavsko knjižico, legitimacije družtev s fotografijo itd. Kdor pride brez take legitimacije v ordinacijo, ne bo sprejet.

Sprejem gojencev v artiljerijsko podčastniško šolo v Mariboru. Artiljerijska podčastniška šola v Mariboru sprejme 1. oktobra 200 gojencev iz civilnega prebivalstva in stalnega kadra. Glede pogojev za sprejem se interesi lahko informirajo pri vseh vojnih okrogih, srezih, občinah in orožniških postajah.

Občni zbori okrajnih blagajn. Pretekli teden so se vršili po vseh srezih ljubljanske oblasti občni zbori okrajnih blagajn. Kako so se ti občni zbori izvršili in kdo so bili imenovani kot člani blagajn od oblastnega komisarja, bomo poročali ob drugi priliki.

Vlom v okrajno sodišče. Na binkoštni ponedeljek pozno zvečer je bilo vlomljeno v blagajno okrajnega sodišča v Ljubljani. Čeprav je bila dobro zavarovana, so vendarle storilci opravili svoje vlomilsko delo, ne da bi jih kdo opazil. Odnegli so manjši plen, a povzročili tem večje razburjenje, ker kaj takega ni nihče pričakoval. Domneva se, da je izvršil vlom kak bivši kaznjeneec, kateremu so bile razmere dobro poznane. Do sedaj ga še niso mogli izslediti.

Dijak ustrelil tovariša. Večja skupina dijakov iz šentvidske gimnazije nad Ljubljano je napravila izlet na Šmarno goro. Dijak Fran Zvegelj je vzel seboj flobertovo pištolo. Po neprevidnosti je ustrelil v glavo edinega sina posestnika iz Tomišlja Antona Svete-ta. Nezavestnega so prepeljali v bolnico, kjer je kmalu podlegel.

Zopet požar. V Okonini pri Rečici ob Savinji je preteklo soboto uničil požar žagi posestnikov Ignaca Zavolška in Ivana Zakrajška ter mizarško delavnico posestnika Hermana. Zgoreli so vsi stroji. Škoda je precejšnja.

Konj ga je ubil. V Polhovem gradu je šel v petek 24. maja Božnarjev hlapec Janez Podočnik s konjem v gozd. Pri delu ga je konj s tako silo udaril s kopitom v ledja, da je hlapec obležal na mestu mrtev.

Toča je pobila pretekli teden po mnogih krajih v novomeškem in krškem okraju. Težko prizadeti odškodovanci so potrebni pomoči.

DOPISI.

Št. Rupert nad Laškem. Smrtna kosa. V torek, dne 14. t. m. smo spremili na zadnji poti očeta J. P., p. d. Špilanc. Bil je to miren, pošten in značajan mož. Na njegovem domu je vladala tista blažena dobrovoljnost, ki izvabi v svet odhajajočemu otroku domutožen vzklic: »Oj hišica očetova, Bog živi te.« Blagopokojnik je vodil svoj dragi dom po poti pravice in poštenja in tako je tudi vzgojil svoje otroke. Prelep pogreb z mnogobrojno udeležbo sosedov, prijateljev in znancev je pričal o njegovi priljubljenosti. Bodi mu ohranjen lep spomin.

Radovljica. Zborovanje okrajne blagajne za okraj Radovljico. V torek 21. maja se je vršil občni zbor okrajne blagajne za Radovljico. Z drugo besedo, živinorejski odseki, ki so skozi 6 let, lahko rečemo, z uspehom vršili svojo dolžnost, so prenehali obstojati in so prešli posli na okrajne blagajne. Dosedanji predsednik živinorejskega odseka g. Jan je pri volitvi v okrajno blagajno z 34 glasovi proti 7 glasom propadel in je bil na njegovo mesto izvoljen lesni trgovec g. Resman iz Radovljice. Tajniške posle in blagajno je vodil pri živinorejskem odseku priznani kmetijski strokovnjak, bivši srezki ekonom, g. Sustič. Na njegovo mesto je bil v torek izvoljen za tajnika dekan Fatur iz Radovljice. V odbor so izvoljeni pekovski mojster Lavtižar iz Kranjske gore in gostilničar in trgovec Mavrič iz Bohinjske Bistrice. Jan je bil še izvoljen za podpredsednika. Navzoč je bil tudi oblastni komisar Natlačen, ki je pojasnil poleg drugega, da je imenoval od oblastnega odbora v to okrajno blagajno dekana Faturja, ing. Zupanea, Gospodariča in Jana. Pred volitvami se je priglasil k besedi župan iz Lese Ažman, ki je poudarjal važnost okrajnih blagajn na gospodarskem polju po vzoru živinorejskih odsekov. Toda predsedujoči predsednik tega občnega zbora mu je brez nadaljnega odvzel besedo. Vse kmečko ljudstvo iz celega okraja pričakuje od novega odbora okrajne blagajne čim največ uspehov. Zlasti bodo novi možje mnogo koristili lahko pri živini, pri mlekarstvu, pri gnojnih jamah itd. kar vse je predmet posebnih skrbi okrajne blagajne.

Frankolovo. Po dolgih letih me je spet nanesla pot na Frankolovo. In tako sem se

namenil, da vam lahko poročam nekaj novic iz tega romantičnega kottička. V par letih se je Frankolovo nekako kar oživel, vozi nam redno dnevno avtobus Maribor—Celje, torej gredo vedno potniki skozi Frankolovo. Pa tudi v gospodarskih in kulturnih zadevah je precej živo na Frankolovem. — No, ne bo odveč, če vam omenim, da imamo dve posojilnici, »Kmetijsko podružnico«, »Sadjarsko-vrtnarsko podružnico«, »Katoliško kmečko izobraževalno društvo«, »Prosvetno društvo Slomšek«, prof. Bezenšekovo prosvetno knjižnico. — Vsako leto pride precejšnje število Mohorjevih knjig. Vodnikovo družbo razširja učiteljica Vida Stukelj. No, pa za Kmetijsko matico imamo tudi poverjenika, kmečkega sina Fr. Potočnika, ki se marljivo trudi, da razširi med kmete lepe kmečke knjige, koje ima Kmetijska matica. Kakor smo zvedeli, je pripravljali odbor »Društva kmečkih fantov in deklet« vložil na oblast pravila v svrhu odobritve. Sedež društva bo v okolici Zabukovja. Kar je gornji del Frankolovega, se tudi živo zanima za novo cesto Frankolovo—Soca—Dobrna. No, pa kakor smo že zvedeli iz poročil, je to cesto oblastni odbor sprejel že med program zgradb, ker je res iz vseh vidikov potrebna. Ko sem že skoraj vso Frankolovo prešetel, sem še pogledal v občinsko pisarno. Na moje veliko veselje vodijo občino možje kmečke korenine, naročniki »Kmetijskega lista«. So trdni, odločni in vsi na svojem mestu. Za danes se zadovoljite s temi novicami, ko bo pa spet kaj novega, tedaj pa na svidenje v »Kmetiskem listu«. — »Divji lovec« iz Zlaboškiga korita.

ZA SMEH.

Česa Mikoš ni mogel razumeti.

Mikoš in njegov prijatelj Šandor sta na sprehodu srečala elegantnega gospoda.

»To je gospod Kerekes, velik bogatin,« reče Šandor. »Pred desetimi leti je prišel v Budapešto samo z enim parom raztrganih hlač — sedaj ima pa že čez trideset milijonov.«

Mikoš si ogleduje gospoda nekaj časa, nato pa zmaje z glavo in pravi: »Nerazumljivo mi je, kaj dela ta mož s tridesetimi milijoni hlač.«

Podivjanost fantov. Večja skupina fantov iz vasi Brdo pri Ljubljani je prišla preteklo soboto ponoči vasovat v vas Smartno pri Dobrovi. V gostilni Kristof so se sprli z ondi se nahajajočim Tonetom Babnikom iz Vrhove pri Ljubljani. Največjemu prepiraču Edvardu Prezlju je Babnik prisolil krepko zaušnico. To je pa dalo povod za splošen pretep. Gostilničar jih je komaj razdvojil in pomiril. Fantje so se razjarjeni umaknili na vas, Babnik je pa še nekoliko časa posedel, nakar jo je mahnil čez travnike proti domu. V bližini Vrhove so ga brdski fantje pričakali s koli in noži ter ga neusmiljeno obdelovali. Ves razmesarjen in razbit je v par trenutkih podlegel ranam. Podivjane fante so orožniki ulovili in zaprli.

Gasilska slavnost v Zapogah. Požrtvovalni gasilci društva iz Zapog so si nabavili motorno brizgalno iz tovarne Rosenbauer po zastopniku Francu Koširju, močno 12 konjskih sil. Slovesna blagoslovitev se vrši v nedeljo 16. junija s sledečim sporedom: Ob 2. uri pop. sprejem bratskih društev, ob 3. uri slovesna blagoslovitev. Po blagoslovitvi kratka vaja z brizgalno, nato odhod na veselilni prostor. Pri proslavi sodeluje godba iz Bukovce in pevski zbor iz Smlednika. Prireditev se vrši ob vsakem vremenu. — Prijatelje gasilstva vlijudno vabimo. — Odbor društva.

Karambol avtobusa z vozom. V bližini gorenjske vasi Hrušica je trčil z vso silo avtobus, katerega je šofiral šofer Fran Rovtar, v voz poln svatov. Vse skupaj, voz s svati in konji ter avtobus se je prevrnilo v cestni jarek. Težko poškodovanega šoferja so odpeljali v bolnico, ostalim se ni pripetilo ničesar hudega, razen da je ostal na mestu razbit avto in vozniku je ubilo konja.

Uprava državnih monopolov potrebuje 56 uradnikov, pripravnikov III. kategorije, ki bodo uslužbeni kot kontrolni organi v krajih, kjer se goji tobak. Kandidati morajo imeti absolvirano kmetijsko šolo in sicer tako, ki traja tri leta. Prošnje sprejema uprava državnih monopolov do 15. junija.

Prestovoljno gasilno društvo v Škocjanu pri Turjaku priredi v nedeljo, dne 2. junija veselico s plesom in godbo v prostorih pri Peterlinu. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, se naproša za obilen obisk.

Poplave. Pretekli teden so nastale po Južni Srbiji velike poplave vsled prelomov oblakov. Reke in potoki so silno narastli in prestopili bregove. Voda je poplavila skoraj vsa polja, odnesla več hiš in mostov ter zaslula velike površine zemlje na debelo s kamenjem in peskom. Poginilo je mnogo živine in tudi več človeških žrtev je bilo po nekod. Škoda gre v milijone.

Bernard Shaw (Šo), najslavnejši živeči angleški pisatelj, je pretekli teden prispel na Cetinje na oddih. Obiskal je tudi nekatera naša primorska mesta.

Obešen razbojnik. V četrtek, dne 23. maja je bil v Somboru obešen na smrt obsojeni razbojnik Žarko Brankov. Razbojnik je pred dvema leti umoril dva kmeta in ju oropal.

Atentat na most. Neznani storilci so poskušali pretekli teden pognati v zrak most preko Lomnice v bližini Zagreba. Eksplozija dinamita je bila sicer velika, toda most je ostal le deloma poškodovan.

Papež bo zapustil vatikansko ozidje na Telove, ko bo vodil procesijo okrog prostranega trga Sv. Petra. Špalir bo tvorilo 10.000 italijanskega vojaštva.

Zeppelinu so v Toulunu popravili stroje ter se je pretekli teden vrnil v Nemčijo v svoj hangar v Friedrichshafnu. Kdaj se bo dvignil za Ameriko, še ni določeno.

Zborevanje vagabundov. V Stuttgartu v Nemčiji se je vršil pretekli teden kongres vseh znamenitih evropskih potepuhov. Ob tej priliki so priredili tudi umetniško razstavo.

Prebivalstvo vatikanske države šteje po najnovejšem ljudskem štetju 450 duš.

Predsednik sovjetske unije. Za predsednika združenih sovjetskih republik je bil ponovno izvoljen na zadnjem kongresu vseruskih sovjetov kmet Kaljinin. Na mesto predsednika ljudskih komisarjev (ministrski predsednik) je bil izvoljen Gircov. Do sedaj je zavzemal ta položaj Rikov kot naslednik Lenina.

Čiščenje v Rumuniji. Rumunska vlada je sklenila odpustiti 5000 državnih uradnikov, katere je nastavila prejšnja liberalna vlada.

Ruski emigranti odhajajo. Te dni je odpotovalo iz naše države več sto ruskih kozakov v južno ameriško državo Peru, katera jim je odstopila večjo površino zemljišča, da se naselijo kot kmetje. Vsak samec bo dobil 10 ha, oženjen pa 30 ha zemlje s potrebnim kmetijskim orodjem pod pogojem, da bo odračunal vsako leto državi 10 odstotkov svojih dohodkov. Za naseljevanje ruskih emigrantov skrbi poseben odsek pri Društvu narodov v Zenevi.

Svečana izdaja o kmetijstvu Danske. Uredništvo »Poljoprivrednega Glasnika« v Novem Sadu je sklenilo prirediti svečano izdajo o kmetijstvu one države, ki služi za primer vsem ostalim narodom in državam kulturne Evrope, to je Danske. Poseben zvezek »Poljoprivrednega Glasnika« bo bogato ilustriran. Vsebina zvezka bo izpolnjena s članki najodličnejših predstavnikov danskega kmetijskega gospodarstva. Cena posebni izdaji bo 15 Din in se naroča pri uredništvu »Poljoprivrednog Glasnika« v Novem Sadu.

Kje se dobe sejemske legitimacije. Legitimacije po Din 30—prodajajo vsi večji denarni zavodi, trgovske korporacije, županstva, prosvetna društva, tujsko-prometne ustanove. Kjer bi legitimacij ne bilo na razpolago, naj se zahtevajo direktno od urada Ljubljanskega velesejma. Organizacije in ustanove, katere bi želele prevzeti prodajo legitimacij, se naprošajo, da se obrnejo na urad velesejma.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7½% brez odbitka davka na rento.

STANJE VLOG DIN 25.000.000—

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnica v MARIBORU

Slomškov trg 3, priti, poleg Stolne cerkve.

VA RODNI GOSPODAR

Kmetijske strojne zadruge.

Ako hoče naše kmetijstvo vzdržati v konkurenčnem boju s kmetijstvom v drugih deželah in državah, mora korakati z napredkom časa. Posluževati se mora vseh znanstvenih pridobitev in tehničnih pripomočkov, ki kmetijsko proizvodnjo izboljšujejo in pocenjujejo.

Eden takih pripomočkov so stroji, kakor mlatilnica, slamoreznica, cirkularna ali krožna žaga, trijer, travniška brana itd. To so stroji, ki olajšajo, pospešijo, izboljšajo, predvsem pa pocenijo delo. Poleg teh so potem še pogonski stroji, ki nadomeščajo mnogo

dražjo in počasnejšo človeško in živalsko silo. Taki stroji so bencinski motorji, dinamo-motorji za pogon na elektriko, parne lokomobile in vodna kolesa.

V dokaz prednosti strojev in za vzgled starokopitnim kmetovalcem naj služijo sledeči resnični podatki:

Neka strojna zadruga na Gorenjskem je lansko leto napravila poskus in ugotovila, da stane omlatenje 400 kg žita z mlatilnico na ročni pogon Din 210—, na živalski pogon (z vitljem in gepljem) Din 140—, z dinamo-motorjem (z električno silo) pa Din 75—. Najcenejši je torej električni, najdražji pa ročni pogon. Seveda dinamo-motor precej stane, vendar to na zgornjem računu nič ne spremeni, ker je delo na električni pogon toliko hitrejše, da stroške za stroj odtehta prihranek na času. Še ugodnejše uspehe s strojnim delom na električni in bencinski pogon so dosegle zadruga v bližini Ljubljane, kjer je električni tok cenejši, delavske mezde pa višje.

Glede na to, da stanejo stroji veliko denarja, oziroma da jih naš mali in srednji kmetovalec rabi le po nekaj dni na leto, se vsaj večji in dražji stroji posameznemu posestniku ne izplačajo, to k.jub gori navedenim velikim prednostim. Zaradi tega kaže, da si nabavijo posamezniki le manjše in cenejše stroje, oziroma take, ki jih pogostejše rabijo. Večje in dražje pa naj si nabavijo vsi kmetovalci posamezne vasi, srenje ali občine skupaj. Na ta način plača posameznik le mali znesek, stroji pa se dobro izrabijo.

Pri skupni nabavi in uporabljanju strojev je treba določiti, koliko kdo plača, kake pravice do strojev ima itd., da ne pride pozneje do sporov. Najpriladnejša oblika za urejevanje takih medsebojnih odnošajev je zadruga, ki se je tekom leta dobro obnaša in katere se vsaj kmetovalci dosledno poslužujejo. Kaj je zadruga in kako posluje, tega ne bom tu opisoval, ker bi vzelo preveč prostora, oziroma ker je vsakemu slovenskemu kmetovalcu več ali manj znano.

Prva in glavna stvar pri skupni nabavi strojev je proračun, oziroma denar. Za stroje, kakršne imajo naše strojne zadruga in ki smo jih navedli zgoraj, je treba okrog 50.000 dinarjev. Kombinirana mlatilnica s trijerjem stane okrog Din 34.000—, večja slamoreznica okrog Din 7000—, krožna žaga okrog Din 2500—, dinamo-motor okrog 10.000 dinarjev itd. Posameznega od imenovanih strojev se lahko poslužuje do 50 malih in srednjih posestnikov. Glede uporabe je boljše, da jih ni preveč, da se lahko preje izvrste pri delu. Za plačilo je pa bolje, da jih je več, da pride na posameznega nižji znesek. Vsestranska najboljše je pa prej ko slej zlato srednje število, t. j. kakih 20 do 30. Ako imajo vsi člani približno enaka posestva, lahko plačajo vsak enak znesek; koder so posestniške razmere različne, je pa treba določiti višino zneskov ali deležev sorazmerno po uporabi strojev. Najpravičnejše je, da se razdeli število deležev po hektarih obdelovalne zemlje ali po »štantih« pridelanega žita. Proračun in deleže se običajno določi na sledeči način:

Ako stanejo stroji Din 50.000—, članov je pa 30 s 100 ha obdelovalne zemlje, tedaj znaša delež Din 500—, vsak član pa mora vplačati toliko deležev, kolikor hektarov obdelovalne zemlje ima. Tako se z združenimi močmi doseže cilj brez posebnih žrtev za posameznika. Običajno se dobi za nabavo strojev državna podpora, ki krije do ene četrtine nabavnih stroškov za stroje.

Vse ostale podatke, navodila, pravila in drugo daje brezplačno na razpolago Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. Pražakova ulica 11, na katero se je obrniti pismeno ali ustmeno.

Kmetovalci, posnemajte svoje naprednejše tovariše v drugih državah, pa tudi pri

Najboljši in najtrpežnejši
šivalni stroji
in **KOLESA** so
GRITZNER
in **ADLER**
za dom, obrt in industrijo,
v raznih opre mah
Istotam švicarski
pletilni stroji **DUBIED**
Pisalni stroji **URANIA**

Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.
Tovarniška zaloga:
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

BLAGO
na ženske obleke, svilone
velikane in perline, sadnje
zoreci — težkega kavlara
Velika izbira,
mame solidne cene
L. MILAN, JU SUPT
Ljubljana

Pšenična kava

VIDROVE KAVE, ki jo je pred vojsko razpošiljala tudi v Slovenijo češka tvrdka Vidra iz Prage, se še marsikdo spominja. Vidra je tudi izdajal znani časopis »DOMAČI PRIJATELJ«. Vidrova kava je pšenična kava in se sedaj zelo priljubljena na Češkem, a v Jugoslavijo se radi visoke poštarine in carine ne pošilja več. V Beogradu se izdeluje po isti metodi kot Vidra na Češkem pšenična kava »JAVA«. Bivši naročniki Vidrove kave v Jugoslaviji bodo brez dvoma radi naročevali »JAVA« pšenično kavo, ker vedo, kako izvrstna je pšenična kava.

Pšenična je najlahtnejše žito, je boljša nego ječmen ali riž.

Iz pšenice se dela najboljša moka, najboljši kruh in tudi najboljša kava. — Kava iz pšenice je boljša nego iz ječmena ali riža.

»Java« pšenična kava je žgana iz lepe banaške pšenice po preizkušeni moderni metodi.

»Java« pšenična kava je izvrstna, zelo redilna, izdatna in zelo okusna.

»Java« pšenična kava ne razburja živcev in srca, temveč krepi telo in duha, je primerna hrana za otroke in odrasle, za slabotne in čvrste, za duševno in telesno delavce.

»Java« pšenična kava je zelo okusna ter jo z užtkom pije vsak, tudi tisti, ki sicer ne mara kave.

»Java« pšenična kava je zelo izdatna, se je ne sme preveč zakuhati in je torej zelo po ceni. Razumna, štedljiva gospodinja uporablja torej le »Java« pšenično kavo.

»Java« pšenična kava ima okus kakor prava kava. Za otroke se kuha sama, z odrasle tudi sama ali pa kot pridatek k pravi kavi.

»Java« pšenično kavo razpošiljamo po pošti v zavojih po 5 kg za Din 70.—, če se denar naprej pošlje ali pa po povzetju za Din 75.—. Povzetje je Din 5.— dražje. Poštino plačamo mi.

Vsakemu 5 kg zavoj »Java« pšenične kave je kot darilo pridjana lepa skodelica za kavo.

Če hočete piti res dobro kavo in poceni, naročite »Java« pšenično kavo. Kdor poskusi, je zadovoljen in naš stalen odjemalec. Prepričajte se in naročite »Java« pšenično kavo.

Priloročajte »Java« pšenično kavo svojim znancom! Kdor pridobi deset naročnikov, dobi 5 kg paket »Java« pšenične kave brezplačno in poštnino prsto.

PRŽIONA KAFE
„JAVA“ K. D.
BEOGRAD, Lomina ulica 11/ž.

Gospodarji! Gnojite z APNENIM DUŠIKOM

najfinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upotrebi in množini, rentabilnosti kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspešnih apnenega dušika daje

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUSE«, katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil.

Laneno olje, firnež, emajlne in ostale lake, oljnate barve

in vse v stroko spadajoče blago kupite dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv
Ljubljana - Medvode. Lastnik Franjo Medić.

Podružnica Maribor - Novi Sad.

Kmetje in kmetice!
kadar kupujete v mestu svoje potrebščine, podpirajte v prvi vrsti irgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago!
Svoji k svojim!

EKONOM osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska 7
ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila: Kalijevo sol, superfosfat, nitrofoskal (mešano gnojilo), čilski soliter, apneni dušik i. dr.

Semena: lucerno, domačo deteljo, travna semena, semensko peso, češki semenski oves, grašico i. dr.

Seno in pšenično slamo dobavlja po najnižji ceni franko vsaka postaja.

Modni kangara
športni ševstvi
na ženske obleke.
Velika izbira,
ugodne cene.
L. MILAN, JU SUPT
Ljubljana

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

— Velika zaloga —
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske obleke. Lepa izbira svilenih rut in šerp. Krojači in šivilje, pišite po vsorcal

V vsakem kraju iščemo zastopnike

za prodajo šivalnih, pletilnih in pisalnih strojev, koles itd. - Zelo dobri pogoji. - Ponudbe na

»CENTRA« Ljubljana. Poštni predal 248.

Naročajte
»KMETSKI LIST«!

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

(vogal Pred Škofljo 1, nasproti magistrata)

Telefon št. 2149, 2968
Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun
pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vnovčevanje čekov in menic. Izdaja uverenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkvalitetnejših pogojih.